

Correctievoorschrift HAVO

2010

tijdvak 2

aardrijkskunde

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regel
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – De global shift

- 1 **maximumscore 2**
- aandeel van het totale handelsvolume 1
 - Het aandeel in het totale handelsvolume is (in Azië) toegenomen 1
- 2 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat steeds meer productie(taken) vanuit het centrum naar de (semi-)periferie worden verplaatst.
- 3 **maximumscore 2**
- sneller transport / ontwikkeling massatransport 1
 - verbetering communicatietechnologie 1
- 4 **maximumscore 1**
- Afrika behoort tot de verliezers 0
 - Voorbeelden van een juist argument zijn: 1
 - Het aandeel van Afrika in de wereldhandel was en is gering.
 - Het aandeel van Afrika in de wereldhandel is afgenomen.
- 5 **maximumscore 2**
- Mexico 1
 - aardolie/aardolieproducten 1

Opgave 2 – Afrika komt uit zijn isolement

- 6 **maximumscore 1**
China heeft (door de sterk groeiende economie) behoefte aan grondstoffen, heeft deze zelf niet in voldoende mate en wil ze importeren uit Afrika.

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste argumenten zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> wel: door een uitbreiding van infrastructuur is er meer kans op bedrijfsvestigingen/handel (waardoor Afrika zich economisch meer kan ontwikkelen) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> niets: door de grote grondstoffenrijkdom blijft Afrika een exploitatiegebied (en zal daarmee tot de periferie blijven behoren) 	1
8	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juiste beschrijving is:	
	<ul style="list-style-type: none"> Andere cultuurelementen verschijnen eerst vooral in de grote steden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waarna ze zich van daaruit over de rest van het continent verspreiden 	1
9	maximumscore 1 Een voorbeeld van een juist argument is: China legt zich (net als Groot-Brittannië en Frankrijk in de 19e eeuw) vooral toe op de exploitatie van Afrika.	

Aarde

Opgave 3 – De vorming van een oceaan

10	maximumscore 2 De juiste oorzaken zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> Verder van de Midden-Atlantische Rug heeft zich gedurende langere tijd sediment kunnen ophopen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Dichtbij continenten is er meer sedimentaanvoer van rivieren 	1
11	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> langs lijn C 	1
	<ul style="list-style-type: none"> daar bevindt zich de oudste oceanische korst 	1
12	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> als de oceanische korst zwaarder wordt, deze wegzakt in het magma (de oceaanbodem dieper komt te liggen) (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waardoor het waterbergend vermogen van de oceaan toeneemt (gevolg) 	1
13	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de snelheid van divergentie bij de Oost-Pacifische Rug groter is dan bij de Midden-Atlantische Rug.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Ontstaan van een ‘tor’ of wolzak

14	maximumscore 1
fase C	
15	maximumscore 2
• opheffing
• erosie	1
1
16	maximumscore 2
Uit het antwoord moet blijken dat
• dit gebied nu een droog/aride klimaat kent
• chemische verwerking vooral plaatsvindt in een (warm en) vochtig klimaat	1
1
17	maximumscore 2
Uit de beschrijving moet blijken dat:
• er grote temperatuurverschillen zijn in het gebied waarin de Devil’s Marbles is gelegen
• die voor spanningen in de stenen zorgen (waardoor de stenen uiteindelijk breken)	1
1

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – Ontwikkelingen in de landbouwsector in Indonesië

18	maximumscore 1
de-agrarisatie

<i>Opmerking</i>
<i>Tertiairisering en diversificatie mogen ook worden goed gerekend.</i> | |
| 19 | maximumscore 2
Voorbeelden van juiste argumenten zijn:
– Het aandeel van de landbouwsector in het bnp/bbp is aanzienlijk.
– Een groot deel van de export bestaat uit landbouwproducten.
– Er moet voedselzekerheid voor de grote bevolking zijn.

per juist argument | 1 |

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 1

Uit de redenering moet blijken dat verwerking van landbouwproducten (agribusiness) zal leiden tot een grotere welvaart op het platteland.

21 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Omdat er (tropische) bossen worden gekapt/verbrand voor de aanleg van nieuwe (palmolie)plantages.
- Omdat er vaak gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt.
- Omdat er (kunst)mest wordt gebruikt.

per juiste reden

1

Opgave 6 – Culturele diversiteit en nationale eenheid in Indonesië

22 maximumscore 2

- het eilandkarakter
- het reliëf

1

1

23 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een economische oorzaak is:
Door de komst van transmigranten nam de druk op de beschikbare grond toe / de transmigranten hebben een hoger welvaartsniveau dan de oorspronkelijke inwoners
- Een voorbeeld van een sociaal-culturele oorzaak is:
De komst van transmigranten naar de buitengewesten leidde tot religieuze wrijving / tegenstellingen tussen de culturen/volken

1

1

24 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste manieren zijn:

- het bevorderen van het Bahasa Indonesia als nationale taal
- het bevorderen van een nationaal bewustzijn via het onderwijs
- het gebruik van volkslied en nationale vlag
- het organiseren van nationale sportmanifestaties (bijvoorbeeld badmintonkampioenschap)

per juiste manier

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redeneringen zijn:

- Deze gebieden zijn bergachtig/ondoordringbaar/afgelegen 1
 - Zodat bewoners van deze gebieden hun eigen cultuurpatroon hebben kunnen handhaven 1
- of
- Deze gebieden zijn bergachtig/ondoordringbaar/afgelegen 1
 - Zodat de bewoners van deze gebieden in de loop van de tijd vrijwel niet zijn beïnvloed door andere religies 1

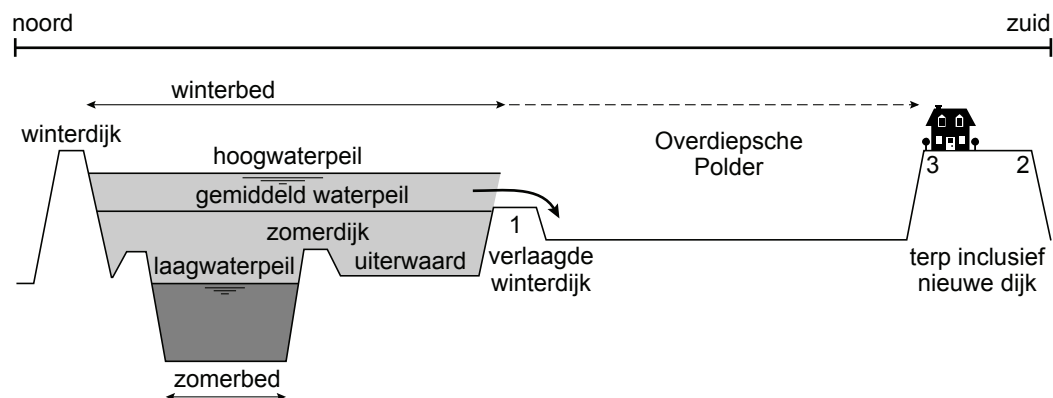
Leefomgeving

Opgave 7 – Rivierbedverruiming Overdiepsche Polder

26 maximumscore 1

noodoverloopgebied/retentiegebied

27 maximumscore 3

In een correcte tekening:

- is de oude winterdijk verlaagd en staat er het cijfer 1 bij 1
- is de nieuwe dijk even hoog als of hoger dan de winterdijk en staat er het cijfer 2 bij 1
- ligt een terp aan de nieuwe dijk vast en is even hoog als de nieuwe dijk en staat er het cijfer 3 bij 1

28 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

- Deze plek ligt erg ver stroomafwaarts waardoor weinig effect wordt bereikt.
- De uiterwaard ligt al erg laag dus het grondwater vult de gewonnen ruimte op.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Voorbeelden van juist voordelen zijn:

- Deze overstromingen zijn gecontroleerd en zorgen voor verlaging van de kans op plotselinge, rampzalige overstromingen.
- Er worden nieuwe huizen gebouwd.
- De huizen en schuren staan voortaan veilig.

per juist voordeel

1

Opgave 8 – Buurtprofielen in Rotterdam

30 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste relaties zijn:

- Hoe lager/hoger het percentage koopwoningen, hoe hoger/lager het percentage allochtonen.
- Hoe lager/hoger het percentage koopwoningen, hoe hoger/lager het percentage lage inkomens.

31 maximumscore 2

- buurtprofiel A

0

Voorbeelden van een juiste redenering zijn:

- Prins Alexander bevindt zich aan de rand van Rotterdam 1
 - aan de rand van de stad wonen minder mensen met lage inkomens 1
- of
- Prins Alexander bevindt zich aan de rand van Rotterdam 1
 - aan de rand van de stad is het percentage allochtonen lager 1

32 maximumscore 1

- in buurt B 0
- Uit de motivering moet blijken dat er in buurt B meer woningen zijn in verhouding tot het aantal inwoners dan in buurt A 1

33 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist aspect van objectieve veiligheid:

- het aantal aangiften en meldingen bij de politie 1

Een voorbeeld van een juist aspect van subjectieve veiligheid:

- de ervaren buurtproblemen, gevoelens van onveiligheid 1

34 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Als er te veel verhuizingen in een wijk zijn, staat de sociale cohesie onder druk / kennen de mensen elkaar minder goed 1
- waardoor men zich minder op zijn gemak voelt in de wijk 1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 25 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 2

bron 1 vrij naar: artikel 'Afrika komt uit zijn isolement', Robert Kaplan, de Volkskrant,
27 september 2008

Opgave 3

bron 1 vrij naar: Berendsen, H.J.A., Fysisch-geografisch onderzoek, Assen, 1997

Opgave 4

bron 1 bron: <http://image02.webshots.com>

bron 2 vrij naar: <http://upload.wikimedia.org/>

bron 3 bron: <http://image06.webshots.com>

Opgave 5

bron 1 vrij naar: EVD landendocumentatie, 27 maart 2008

Opgave 7

bron 1 en 2 vrij naar: www.brabant.nl/Leven/Brabant leeft met water/Rivierverruiming Overdiepse Polder.aspx

bron 3 vrij naar: www.natuur dichtbij.nl/kennismaken/rijn en maas/rijenmaas3.htm

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.cos.rotterdam.nl